

Autorul „Îndrăzneii“ la 50 de ani

Iată că și Gheorghe Vlad a gustat, deunăzi, din semicercul unui veac. „Îndrăzneala“ lui de a veni în dramaturgie cu imaginea vieții țărănești din Oltenia, cu tipologia și duhul caracteristice omului din satele oltenesti, a fost din plin răsplătită prin recunoașterea unui alt fel de îndrăzneală, esențială — aceea de a fi printre puținii autori de dramaturgie dedicată țăranului, la noi.

Gheorghe Vlad detestă ipostaza elitară. Ca un arbore plin de seve și frunze care nu știe să moară, el rămâne credincios, la țărănire de Dunăre, unui crez dintotdeauna, al militantisului: devenirea omului din popor. Gheorghe Vlad crede în mai binele tuturor, în perfectibilitate, în dizolvarea răului prin cea mai teribilă armă spirituală din câte știm: risul.

Gheorghe Vlad nu este un comedialog subtil. Nu pentru că detestă subțirimea glumei distilate, spiritul rafinat. Ci pentru că se simte mai la îndemână în mînuirea unui stil de efect nemijlocit și a cuvintului frust, dar mustos, bogat în sensuri.

Sigur că limitele ce i s-au semnalat pe parcursul celor 15 ani de la debutul în dramaturgie nu sînt lipsite de justificare. Dar nu mai puțin îndreptățită ni se pare prețuirea pentru faptul că a reușit să aducă în respectivul compartiment al literaturii noastre dramatice cîteva personaje memorabile.

Cuplul Mitu-Nate — evident, născuți din sursa mitică a lui Păcală și Tindală — prezent încă din 1962, în *Îndrăzneala*, reluat în *Punctul culminant*, în *Făcătorii de minuni*, ea și în cea mai proaspătă piesă a sa, *Doi olteni în cosmos*, a dobîndit girul unei netăgăduite popularități și mi se pare relevant și definitiv pentru modalitatea creației lui Gheorghe Vlad. Mitu și Nate sînt olteni get-beget, limbajul lor specific, chiar și gesturile lor exprimă farmecul... perfectului simplu. Nu știu dacă putem atribui scrisului lui Gheorghe Vlad o savoare lingvistică în măsură să atingă culmile verbului, așa cum, în Moldova, a reușit numai Creangă. Poate că nici nu și-a propus o asemenea țintă trufașă, în ciuda abundenței — uneori, oțioase — de termeni regionali. Dar graiul oltenesc este, nu mai puțin decît cel moldav, terenul unor succulente, deși încă prea puțin exploatate, zăcămintele literare, și nu se poate să nu semnalăm, în această ordine de idei, meritul lui Vlad de a fi cultivat și de a cultiva cu insistență, în dramaturgie, aceste resurse dialectale.

Mitu și Nate nu sînt numai olteni. Ei sînt purtătorii unei sănătoase filozofii. A românului simplu și drept, incapabil să coabiteze cu minciuna, refuzat, prin structura sa sănătoasă, lumii răului. Ei sînt naivi și, totodată, înțelepți, îndrăgostiți de marile minuni ale naturii și ale forței omenești, dar și îngroziiți de dezaastrele pe care omul le poate declanșa. Sensul aparentei lor ingenuități se vrea, de aceea, plasat în avangarda acțiunii bune, se vrea declanșator al lucrului bine făcut, stimulator al faptei creatoare și descurajator al pasivității nefaste.

Firește, dramaturgia lui Gheorghe Vlad e populară și de o seamă de alte personaje — ca, de pildă, Păun Ciocilteu (*Îndrăzneala*, *Punctul culminant*), Andrei Goace (*Tronul*) și altele. A fost și este treaba criticilor literari să întîrzie, analitic, asupra lor. E de ajuns, aici, să semnalăm că, mulțumită lor, personajelor, însușirile literare și teatrale ale acestui dramaturg au fost recunoscute și răsplătite cu premii de către juriile Uniunii Scriitorilor și ale Festivalurilor de teatru de amatori.

Structura populară, nesofisticată, prin care-și comunică mesajul, explică și șansa lui Gheorghe Vlad de a atrage, în staturi, largi categorii de spectatori. *Cocoșul cu două creste*, una dintre piesele lui destinate artiștilor amatori, a devenit aproape un bun folcloric. Nace la în care s-a ambarcat acest dramaturg a început să ia înălțime. Mai sînt de aruncat ultimii saci de leș; dacă nu cumva, îndrăgostit de peisaj, însuși Vlad refuză să-i arunce.

La intrarea în cel de-al șaselea deceniu, timp al fixării cristalelor de gînd, îi adresăm salutul și bunele noastre urări și speranțe.

Paul Tutungiu